

**РОЗГЛЯД ВИЩОЮ РАДОЮ ПРАВОСУДДЯ ПОДАННЯ ПРО ЗАТРИМАННЯ СУДДІ,
УТРИМАННЯ ЙОГО ПІД ВАРТОЮ ЧИ АРЕШТОМ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ****CONSIDERATION BY THE HIGH COUNCIL OF JUSTICE THE APPLICATION
FOR THE DETENTION OF A JUDGE OR HIS ARREST: SOME ISSUES**

Драгунов В.В., аспірант кафедри кримінального процесу
Національний університет «Одеська юридична академія»

Стаття присвячена питанням визначення кола фактичних обставин, які підлягають встановленню під час розгляду Вищою радою правосуддя подання про затримання судді, утримання його під вартою та арешту та формулювання відповідних пропозицій щодо вдосконалення нормативної регламентації цього процесуального порядку.

Указано, що Вища рада правосуддя не є судовим органом за своєю суттю, однак у контексті прийняття рішень про надання дозволу на затримання судді однозначно виконує арбітральну функцію, що вимагає встановлення певних фактичних обставин і перевірку їх доказами. Відповідний аналіз було здійснено через доктринальну концепцію локального предмета доказування.

Доведено, що предмет доказування при розгляді Вищої ради правосуддя подання про утримання судді під вартою чи арештом складають такі обставини: 1) наявність загальних умов застосування запобіжних заходів (наявність розпочатого кримінального провадження та набуття особою статусу підозрюваного); 2) наявність або відсутність фактів, що свідчать про те, що внесення відповідного подання є формою втручання у діяльність судді та порушенням його незалежності; 3) обґрунтована підозра у вчиненні кримінального правопорушення; 4) наявність ризиків перешкоджання здійсненню кримінального провадження у контексті ст. 177 КПК України.

Додатково аргументовано, що слідчий суддя не може посилатися у своєму рішенні про застосування до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на обґрунтованість підозри у вчиненні того кримінального правопорушення, яке не було предметом розгляду Вищої ради правосуддя.

Ключові слова: Вища рада правосуддя, запобіжні заходи, затримання особи, кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб, слідчий суддя.

The article is devoted to the issues of determining the circle of actual circumstances to be established during the consideration by the High Council of Justice of the application for the detention of a judge and his arrest as well as the formulation of relevant proposals for improving the regulatory regulation of this procedural procedure.

It is indicated that the High Council of Justice is not a judicial body in its essence, however, in the context of making decisions on granting permission to detain a judge, it uniquely performs an arbitration function that requires the establishment of certain factual circumstances and verification of their evidence. The corresponding analysis was carried out through the doctrinal concept of the local subject of proof.

It has been proved that the subject of proof during the consideration of the High Council of Justice is the following circumstances: 1) the existence of general conditions for the application of preventive measures (the presence of initiated criminal proceedings and the acquisition of the status of a suspect by a person); 2) the presence or absence of facts indicating that the introduction of the relevant submission is a form of interference with the activities of the judge and a violation of his independence; 3) reasonable suspicion of committing a criminal offense; 4) the existence of risks of obstruction of criminal proceedings in the context of Article 177 of the CPC of Ukraine.

Additionally, it is argued that the investigating judge cannot refer in his decision to apply to the suspect a preventive measure in the form of detention to the validity of suspicion of committing a criminal offense that was not the subject of consideration by the High Council of Justice.

Key words: High Council of Justice, preventive measures, detention of a person, criminal proceedings against a certain category of persons, investigating judge.

Вступ. Професійні судді та інші особи, що реалізують функцію правосуддя традиційно відносяться до суб'єктів, що мають підвищені гарантії правового захисту у кримінальному провадженні. Цю тезу підтверджують й міжнародні стандарти незалежності суддів. У ст. 8 Загальної (Універсальної) Хартії суддів, ухваленої 17 листопада 1999 р. Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів в Тайпеї (Тайвань) 17 листопада 1999 року встановлено, що «суддя не може бути затриманий чи переміщений з офісу, за винятком випадків, передбачених законом та тільки на підставі рішення дисциплінарного органу з чітким дотриманням процедури» [1]. Схоже положення містить також й п.20 Монреальської універсальної декларації про незалежність правосуддя 1983 року, яке встановлює, що «судді мають бути захищені від судових позовів проти них за виконання своїх функцій чи упущення у роботі та не можуть бути звинувачені чи затримані, без дозволу уповноваженого органу судової влади» [2].

Відповідні гарантії незалежності суддів знайшли пряме відображення на рівні Конституції України. Норма ст. 126 Основного Закону встановлює, що «без згоди Вищої ради правосуддя суддю не може бути затримано або утримано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку судом, за винятком затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину».

Вона знаходить свою конкретизацію у положеннях ч.2 ст. 49 ЗУ «Про судоустрій і статус суддів», відповідно до яких «суддя, затриманий за підозрою у вчиненні діяння, за яке встановлена кримінальна чи адміністративна відповідальність, повинен бути негайно звільнений після з'ясування його особи, за винятком: 1) якщо Вищою радою правосуддя надано згоду на затримання судді у зв'язку з таким діянням; 2) затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, якщо таке затримання є необхідним для попередження вчинення злочину, відвернення чи попередження наслідків злочину або забезпечення збереження доказів цього злочину».

Поряд із цим, чинне кримінальне процесуальне та суміжне законодавство доволі обмежено регламентує питання, пов'язані із порядком розгляду Вищою радою правосуддя подання про затримання судді, утримання його під вартою та арешту. Так само малодослідженими лишаються питання значення висновків, висловлених у рішенні Вищої ради правосуддя при подальшому розгляді слідчим суддею клопотання про застосування запобіжного заходу щодо судді.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання здійснення затримання суддів та застосування до них запобіжного заходу досліджувалися у роботах І.С. Ганенка, І.В. Гловюк, А.О. Козаченка, О.М. Посвистака, О.В. Сачко, С.В. Свириденка, В.І. Фаринника, Т.Г. Фоміної тощо.

Втім, питання розгляду Вищою радою правосуддя подання про затримання судді, утримання його під вартою та арешту не піддавалося спеціальним дослідженням.

Відповідно, **метою** даної статті є визначення кола фактичних обставин, які підлягають встановленню під час розгляду Вищою радою правосуддя подання про затримання судді, утримання його під вартою та арешту та формулювання відповідних пропозицій щодо вдосконалення нормативної регламентації цього процесуального порядку.

Виклад основного матеріалу. Конституційні гарантії незалежності суддів є висхідними для кримінальної процесуальної регламентації порядку їх затримання за підозрою у вчиненні кримінального правопорушення. У ч.1 ст. 482 КПК України передбачено, що «затримання судді чи утримання його під вартою чи арештом здійснюється за згодою Вищої ради правосуддя (далі - ВРП). Без згоди ВРП суддю не може бути затримано або утримувано під вартою чи арештом до винесення обвинувального вироку судом, за винятком затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину». При цьому, «суддя, затриманий за підозрою у вчиненні діяння, за яке встановлена кримінальна відповідальність, повинен бути негайно звільнений після з'ясування його особи, за винятком: 1) якщо Вищою радою правосуддя надано згоду на затримання судді у зв'язку з таким діянням; 2) затримання судді під час або відразу ж після вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, якщо таке затримання є необхідним для попередження вчинення злочину, відвернення чи попередження наслідків злочину або забезпечення збереження доказів цього злочину. Суддя має бути негайно звільнений, якщо мета такого затримання (попередження вчинення злочину, відвернення чи попередження наслідків злочину або забезпечення збереження доказів цього злочину) досягнута».

Фактично, норми ч.1 ст. 482 КПК України регламентують порядок затримання судді як в умовах неочевидності вчинення кримінального правопорушення, так і в умовах очевидності (коли його застали на місці вчинення кримінального правопорушення або відразу після його вчинення). В останньому випадку, подальше обрання до судді запобіжного заходу також вимагатиме отримання згоди ВРП. Слід зазначити, що такий підхід критикується у літературі. О.М. Посвистак, звертаючись до міжнародних стандартів у цьому аспекті, доходить висновку про необхідність внесення змін до закону, які передбачали б виняток із правила про необхідність одержання згоди в випадках затримання особи на місці події (in flagrante delicti) [3, с. 111]. Хоча така регламентація, дійсно, викликає деякі труднощі у правозастосуванні, відповідна процесуальна гарантія забезпечення прав судді, затриманого на місці вчинення кримінального правопорушення не є зайвою і має на меті запобігти його необґрунтованому кримінальному переслідуванню. Переконані, вона має бути збережена у нормах чинного КПК України.

Саме тому, в межах нашого дослідження вважаємо за доцільне здійснити більш детальний науковий аналіз підстав та порядку надання ВРП згоди на затримання судді.

І передусім, у цьому контексті слід визначитись із тим, що є предметом розгляду ВРП. У ч.1 ст. 482 КПК зазначено, що ВРП надає згоду на затримання судді чи утримання його під вартою чи арештом. Поняття, закладені у диспозиції цієї статті, явно не корелюють із понятійно-категоріальним апаратом чинного кримінального процесуального законодавства. Мова йде, зокрема, про уже підняту у літературі проблему застосовності цієї норми в контексті домашнього арешту, яка лишається дискусійною з огляду на формулювання ст. 482 КПК України. О.М. Посвистак [3, с. 116] та А.О. Козаченко [4, с. 48] у своїх дисертаційних дослідженнях наголошують на необхідності подолання цієї неоднозначності та заміні терміну арешт на «домашній арешт». Безсумнівно, така пропозиція є слушною, втім, слід заува-

жити, що судова практика є доволі однозначною й послідовною у питанні щодо поширення вимог ч.1 ст. 482 КПК України в частині необхідності отримання дозволу ВРП для застосування до судді запобіжного заходу у вигляді домашнього арешту [5; 6].

Натомість, контраверсійним є правозастосовний підхід щодо вирішення питання про можливість застосування до судді затримання з метою приводу для розгляду клопотання про застосування до нього запобіжного заходу у вигляді застави. Застосування цього запобіжного заходу до судді не вимагає попереднього дозволу ВРП відповідно до чинного законодавства, але відповідна гарантія поширюється на застосування до нього затримання. У практиці ВАКС з цього питання сформувалася усталена позиція, відповідно до якої «аналіз ч.3 ст. 187 КПК України та ч. 3 ст. 49 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» дає підстави дійти висновку, що до особи, яка займає посаду судді, може бути застосований привід до суду, в тому числі для розгляду клопотання щодо обрання їй запобіжного заходу у вигляді застави» [7; 8]. Така позиція суду вимагає певних уточнень. Положення ч.3 ст. 187 КПК встановлює, що «слідчий суддя, суд має право постановити ухвалу про привід підозрюваного, обвинуваченого, якщо він не з'явився для розгляду клопотання щодо обрання запобіжного заходу у вигляді застави, домашнього арешту чи тримання під вартою, або ухвалу про дозвіл на його затримання з метою приводу, якщо ухвала про привід не була виконана». Фактично, відповідна норма регламентує процесуальний порядок двох окремих заходів – приводу та затримання з метою приводу. Останнє застосовується виключно у разі, коли попередньо не було виконано ухвалу про привід, це є обов'язковою умовою прийняття відповідного рішення. Привід судді дійсно не вимагає попереднього дозволу ВРП, натомість, затримання з метою приводу безперечно є різновидом затримання і на нього поширюється аналізована конституційна гарантія. А отже, постановлення слідчим суддею ухвали про дозвіл на затримання з метою приводу буде правомірним виключно за наявності попереднього дозволу ВРП на здійснення такого заходу.

Слід також зазначити, що як КПК України, так і чинний ЗУ «Про Вищу раду правосуддя» доволі обмежено регламентують питання щодо фактичних обставин, які мають бути взяті до уваги ВРП в ході розгляду клопотання про надання дозволу на затримання судді, утримання його під вартою або арешту. У кримінальній процесуальній науці коло фактичних обставин, які необхідні встановити при прийнятті окремих процесуальних рішень називають локальним предметом доказування. Наприклад, М.М. Стоянов пропонує розуміти під цим поняттям сукупність обставин, які підлягають доказуванню при прийнятті окремих процесуальних рішень на всіх стадіях кримінального судочинства, але не пов'язаних із вирішенням провадження по суті [9, с. 405]. Після прийняття КПК України 2012 року питання локального предмету доказування розглядалося здебільшого в контексті реалізації окремих повноважень слідчим суддею. Втім, як зазначає В.А. Завтур, «аналіз положень чинного КПК України засвідчує, що формулювання локального предмету доказування при прийнятті різних кримінальних процесуальних рішень не обмежується ані стадійністю кримінального провадження, ані колом суб'єктів, що уповноважені на їх прийняття» [10, с. 155]. ВРП не є судовим органом за своєю суттю, однак у контексті прийняття рішень про надання дозволу на затримання судді однозначно виконує арбітральну функцію, що вимагає встановлення певних фактичних обставин і перевірку їх доказами.

Із положень чинного законодавства можна зробити лише побічні висновки з приводу того, які фактичні обставини входять до локального предмету доказування при розгляді ВРП відповідних подань. У ч.3 ст. 58 ЗУ «Про

Вищу раду правосуддя» зазначається, що подання повинно бути вмотивованим, містити конкретні факти і докази, що підтверджують вчинення суддею суспільно небезпечного діяння, визначеного КПК України, обґрунтування необхідності такого затримання (утримання). Це положення дублюється у п.19.3 Регламенту Вищої ради правосуддя, але крім того, у ньому зазначається, що таке подання має відповідати вимогам КПК України [11]. Однак КПК України не передбачає взагалі жодних вимог до подання до ВРП про затримання судді, а встановлює лише вимоги до клопотань слідчого, прокурора про застосування запобіжних заходів. Відповідно до ч.1 ст. 184 КПК України таке клопотання повинно містити: «1) короткий виклад фактичних обставин кримінального правопорушення, в якому підозрюється або обвинувачується особа; 2) правову кваліфікацію кримінального правопорушення із зазначенням статті (частини статті) закону України про кримінальну відповідальність; 3) виклад обставин, що дають підстави підозрювати, обвинувачувати особу у вчиненні кримінального правопорушення, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини; 4) посилання на один або кілька ризиків, зазначених у ст. 177 КПК України; 5) виклад обставин, на підставі яких слідчий, прокурор дійшов висновку про наявність одного або кількох ризиків, зазначених у його клопотанні, і посилання на матеріали, що підтверджують ці обставини; 6) обґрунтування неможливості запобігання ризику або ризикам, зазначеним у клопотанні, шляхом застосування більш м'яких запобіжних заходів; 7) обґрунтування необхідності покладення на підозрюваного, обвинуваченого конкретних обов'язків, ч.5 ст. 194 КПК України».

Відповідно, виникає питання, чи повинно відповідати подання до ВРП про дозвіл на затримання судді вимогам ст.184 КПК України? Із положень ЗУ «Про Вищу раду правосуддя» такий висновок однозначно не випливає, адже словосполучення «обґрунтування необхідності такого затримання», використане у ч.3 ст. 58 може мати більш широкий контекст. Водночас, інші правомірні підстави затримання та застосування запобіжного заходу, окрім як обґрунтована підозра у вчиненні кримінального правопорушення та наявність ризиків, передбачених ст. 177 КПК України за чинним законодавством відсутні. У рішеннях ВРП цієї категорії можна зустріти пряме посилання на ст.184 КПК України в контексті визначення вимог, яким має відповідати подання [12].

Загалом, аналіз рішень ВРП про надання згоди на утримання суддів під вартою показує, що за своїм змістом та структурою вони практично ідентичні ухвалам слідчих суддів про застосування запобіжних заходів в частині оцінки ризиків та обґрунтованості підозри. Фактично, при визначенні змісту рішення ВРП про надання згоди на утримання судді під вартою застосовуються за аналогією норми ч.1 ст. 196 КПК України, якими встановлюються вимоги до ухвал слідчого судді про застосування запобіжних заходів.

З іншого боку, ВРП не здійснює оцінку обставин, що враховуються при обранні запобіжного заходу, передбачених ст. 178 КПК України, що є логічним, адже її компетенція обмежена лише наданням дозволу на затримання судді та утримання його під вартою і не пов'язана із визначенням конкретного виду запобіжного заходу.

Під час розгляду подання про надання дозволу на затримання судді ВРП також має перевірити й наявність загальних умов застосування запобіжного заходу. І.В. Гловюк до таких умов відносить: 1) наявність початого і не закінченого досудового розслідування; 2) наявність в особі, до якої передбачається застосування запобіжних заходів, процесуального статусу підозрюваного; 3) кримінально-процесуальну компетенцію суб'єкта, що звертається із клопотанням до слідчого судді [13, с. 99]. Принаймні перші дві виокремлені умови однозначно

є актуальними у контексті розгляду ВРП відповідного подання. Більше, того, в контексті набуття суддею статусу підозрюваного, ВРП слід перевірити також і дотримання правил про належний порядок та суб'єкта його здійснення відповідно до вимог ст. 481 КПК України.

Ще одним елементом предмету доказування при розгляді ВРП подання про надання дозволу на затримання судді чи утримання його під вартою є встановлення наявності або відсутності порушень гарантій суддівської незалежності. У Науково-практичному коментарі КПК України за загальною редакцією С.В. Ківалова та С.І. Кравченка у контексті розгляду ВРП клопотань про тимчасове відсторонення судді від посади у зв'язку із притягненням до кримінальної відповідальності наголошується на правильності практики ВРП, яка полягає в оцінці наявності обставин, які можуть свідчити, що вказане клопотання є формою незаконного впливу, тиску чи втручання у діяльність цього судді щодо здійснення правосуддя [14, с. 306].

Як видається, ця позиція є не менш актуальною і в контексті розгляду подання про утримання під вартою. Правозастосовна практика ВРП у цьому аспекті показує, що у деяких рішеннях зазначається окремо про те, що порушень гарантій незалежності судді в ході розгляду подання не виявлено [15]. Переконані, що вимога стосовно перевірки ВРП цих фактичних обставин повинна знайти відображення у законі, адже саме із цією метою відповідна конституційна гарантія і надається. Тому, вважаємо за доцільне доповнити ст. 59 ЗУ «Про Вищу раду правосуддя» ч.6 такого змісту: *«Під час розгляду подання про надання згоди на затримання судді, утримання його під вартою чи арештом Вища рада правосуддя перевіряє, чи не є воно формою протиправного втручання у діяльність судді та порушенням його незалежності».*

Отже, можна дійти висновку, що локальний предмет доказування при розгляді ВРП подання про утримання судді під вартою чи арештом складають такі обставини: 1) наявність загальних умов застосування запобіжних заходів (наявність розпочатого кримінального провадження та набуття особою статусу підозрюваного); 2) наявність або відсутність фактів, що свідчать про те, що внесення відповідного подання є формою втручання у діяльність судді та порушенням його незалежності; 3) обґрунтована підозра у вчиненні кримінального правопорушення; 4) наявність ризиків перешкодження здійсненню кримінального провадження у контексті ст. 177 КПК України.

Слід зауважити, що ЗУ «Про Вищу раду правосуддя» не містить положень, які визначають зміст рішення ВРП про надання згоди на затримання судді, його утримання під вартою чи арештом. Цей аспект має важливе значення з точки зору забезпечення права особи на оскарження такого рішення. У ст. 61 ЗУ «Про Вищу раду правосуддя» встановлено, що «рішення Вищої ради правосуддя про надання згоди на затримання судді, утримання його під вартою чи арештом може бути оскаржене в порядку, визначеному кримінальним процесуальним законодавством, як складова частина скарги на відповідну ухвалу слідчого судді про затримання судді, утримання його під вартою чи арештом». Однак, нормативна невизначеність обставин, які має врахувати ВРП в ході прийняття такого рішення та вимог до самого рішення ВРП створюють ситуацію, за якої предмет та підстави такого оскарження залишаються незрозумілими. На наше переконання, є цілком очевидним, що законодавче формулювання вимог до змісту відповідного рішення ВРП має виходити із визначеного нами локального предмету доказування. А тому, вважаємо за необхідне доповнити ст. 60 ЗУ «Про Вищу раду правосуддя» ч.2 такого змісту: *«У рішенні Вищої ради правосуддя про надання згоди на затримання судді, утримання його під вартою чи арештом мають зазначатися мотиви його прийняття, відомості, що можуть свідчити про вчинення суддею кримінального правопорушення і були встановлені*

під час розгляду подання, а також обставини, які вказують на неможливість досягнення завдань кримінального провадження без застосування цих заходів».

Втім, процесуальний порядок, відповідно до якого затримання та подальше застосування запобіжного заходу здійснюється у два етапи (на першому ВРП надає згоду на застосування таких заходів, а на другому – слідчий суддя здійснює розгляд відповідних клопотань) породжує низку питань як теоретичного, так і прикладного характеру. Передусім, мова йде про аспект, пов'язаний із визначенням того, наскільки висновки, сформульовані у рішенні ВРП є обов'язковими для слідчого судді при розгляді клопотання про застосування до судді запобіжного заходу. КПК України не містить жодних застережень із цього приводу.

Безумовно, є цілком логічним, що наявність попереднього дозволу ВРП на утримання судді під вартою або арештом є передумовою застосування до нього ізоляційних запобіжних заходів у вигляді домашнього арешту та тримання під вартою. Наразі наявна є практика, за якої слідчі судді у випадку виявлення відсутності такої згоди, приймали рішення про застосування до підозрюваного тих запобіжних заходів, які не вимагають попереднього дозволу ВРП. Наприклад, Апеляційний суд м. Києва встановивши відсутність рішення ВРП про дозвіл на затримання судді, скасував ухвалу слідчого судді про застосування до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою та постановив нову ухвалу, якою застосував до підозрюваного запобіжний захід у вигляді застави [16]. В іншій ухвалі Апеляційний суд м. Києва залишив без задоволення апеляційну скаргу прокурора на ухвалу слідчого судді та дійшов висновку про те, що «нормами закону чітко визначено, що застосування щодо судді запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою є можливим тільки при наявності на це згоди Вищої ради правосуддя. Як вбачається з матеріалів справи, на момент розгляду клопотання такої згоди Вищою радою правосуддя надано не було. За таких обставин слідчий суддя районного суду обґрунтовано і правильно прийшов до висновку про часткове задоволення клопотання детектива та застосування до підозрюваного ОСОБА_8 запобіжного заходу у вигляді особистого зобов'язання з покладенням на нього обов'язків, передбачених ч. 5 ст. 194 КПК, який буде необхідним і достатнім для забезпечення його належної процесуальної поведінки у кримінальному провадженні» [17]. Така практика, як видається, є абсолютно правомірною та відповідає вимогам КПК України.

Локальний предмет доказування в ході розгляду слідчим суддею клопотання про застосування до судді запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою частково буде збігатися із предметом доказування в ході розгляду подання ВРП про надання дозволу на утримання судді під вартою, принаймні, в частині обґрунтованості підозри у вчиненні кримінального правопорушення та наявності або відсутності ризиків, визначених ст. 177 КПК України.

Слідчий суддя формально не зв'язаний оцінкою доказів, яка була надана ВРП, у протилежному випадку слідчий суддя перестав би бути «суддею чи іншою посадовою особою, якій закон надає право здійснювати судову владу» у значенні п.3 ст. 5 Конвенції про захист прав людини та основоположних свобод, оскільки втратив би ознаку незалежності. Водночас, цілком логічно, що слідчий суддя не може посилаючись у своєму рішенні про застосування до підозрюваного запобіжного заходу у вигляді тримання під вартою на обґрунтованість підозри у вчиненні того кримінального правопорушення, яке не було предметом розгляду ВРП, інакше це знівелює конституційну гарантію.

Тому, на наше переконання, ч.1 ст. 482 КПК України мала б бути абзацом третім у такій редакції: «Ухвала слідчого судді про застосування запобіжного заходу щодо судді не може бути постановлена з підстав обґрунтованості підозри у вчиненні кримінального правопорушення, яке не було предметом розгляду Вищої ради правосуддя».

Висновки. Обставинами, які підлягають встановленню при розгляді ВРП подання про утримання судді під вартою чи арештом складають такі обставини: 1) наявність загальних умов застосування запобіжних заходів (наявність розпочатого кримінального провадження та набуття особою статусу підозрюваного); 2) наявність або відсутність фактів, що свідчать про те, що внесення відповідного подання є формою втручання у діяльність судді та порушенням його незалежності; 3) обґрунтована підозра у вчиненні кримінального правопорушення; 4) наявність ризиків перешкоджання здійсненню кримінального провадження у контексті ст. 177 КПК України.

На підставі проведеного дослідження можна сформулювати такі пропозиції щодо змін та доповнень чинного законодавства в аналізованому аспекті:

1. Статтю 59 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» доповнити ч.6 такого змісту: «Під час розгляду подання про надання згоди на затримання судді, утримання його під вартою чи арештом Вища рада правосуддя перевіряє, чи не є воно формою протиправного втручання у діяльність судді та порушенням його незалежності».

2. Статтю 60 Закону України «Про Вищу раду правосуддя» доповнити ч.2 такого змісту: «У рішенні Вищої ради правосуддя про надання згоди на затримання судді, утримання його під вартою чи арештом мають зазначатися мотиви його прийняття, відомості, що можуть свідчити про вчинення суддею кримінального правопорушення і були встановлені під час розгляду подання, а також обставини, які вказують на неможливість досягнення завдань кримінального провадження без застосування цих заходів».

3. Частину 1 статті 482 КПК України доповнити абзацом третім у такій редакції: «Ухвала слідчого судді про застосування запобіжного заходу щодо судді не може бути постановлена з підстав обґрунтованості підозри у вчиненні кримінального правопорушення, яке не було предметом розгляду Вищої ради правосуддя».

ЛІТЕРАТУРА

1. Загальна (Універсальна) хартія судді, ухвалена 17 листопада 1999 р. Центральною Радою Міжнародної Асоціації Суддів в Тайпеї (Тайвань). URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_j63#Text
2. Монреальська універсальна декларація про незалежність правосуддя (Перша світова конференція по незалежності правосуддя, Монреаль, 1983 р.). URL: https://hcj.gov.ua/sites/default/files/field/file/monrealska_universalna_deklaraciya_pro_nezalezhnistpravosuddya.pdf
3. Посivistак О.М. Кримінальне провадження щодо окремої категорії осіб: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Харків, 2021. 231 с.
4. Козаченко А.О. Кримінально-процесуальна діяльність прокурора в кримінальному провадженні щодо окремої категорії осіб: дис. ... д-ра філософії : 081 «Право». Київ, 2023. 277 с.
5. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду України від 06 травня 2020 року, судова справа № 991/3125/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/89097133>
6. Ухвала слідчого судді Печерського районного суду м. Києва від 02 квітня 2018 року, судова справа № 757/13866/18-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/73274653>
7. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду України від 01 вересня 2021 року, судова справа № 991/8948/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/99313285>
8. Ухвала слідчого судді Вищого антикорупційного суду України від 08 лютого 2021 року, судова справа № 991/8516/20. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/94710094>

9. Стоянов М.М. До питання про визначення локального предмету доказування. Правове життя сучасної України: матер. Міжнар. наук. конф. проф.-викл. складу (Одеса, 20-21 квітня 2012 р.). У 2 т. Т. 2. Одеса: Фенікс, 2012. С. 403-405.
10. Завтур В.А. Методологічні та праксеологічні засади вчення про локальний предмет доказування у кримінальному провадженні. *Вісник Південного регіонального центру Національної академії правових наук України*. 2019. № 19. С. 149-156.
11. Регламент Вищої ради правосуддя: Рішення Вищої ради правосуддя 24 січня 2017 року № 52/0/15-17 (у редакції рішення Вищої ради правосуддя від 21 листопада 2023 року № 1068/0/15-23)
12. Рішення Вищої Ради правосуддя від 27 травня 2023 року № 536/0/15-23. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/39768>
13. Гловюк І.В. Окремі аспекти доказування при застосуванні заходів забезпечення кримінального провадження слідчим суддею. *Право України*. 2014. № 10. С. 97-105.
14. Науково-практичний коментар Кримінального процесуального кодексу України / за ред. С. В. Ківалова, С. І. Кравченко. – Одеса : Фенікс, 2020. 924 с.
15. Рішення Вищої Ради правосуддя від 03 серпня 2021 року № 1740/0/15-21. URL: <https://hcj.gov.ua/doc/doc/787>
16. Ухвала Апеляційного суду м. Києва від 10 лютого 2017 року, судова справа № 757/2161/17-к. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/64920730>
17. Ухвала Апеляційного суду Львівської області від 17 лютого 2017 року, судова справа № 461/723/17. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/64854243>